ג) [תוספתא פ"י], ד) ס"א

מואת. ה) ובכורות מב.

ו) בכורות מב. תמורה יא., 1) ובזבחים פז. כתבו ישוב 1) [ובזבחים פז. כתבו ישוב

נכון],

גליון הש"ם

. גם' אמר רב יהודה אמר

עליו מקילה. בתוספות נדף זה ע"א ד"ה הלכה כר"י וכן בראשונים הג"

כלן למר רב הוגא אמר רב: שם לא לכל אמר ר'

אליעזר אנדרוגינום. עי׳

עולא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונמלא נקבה ואם:

(ב) שם ורבנו זכר גרידה

מנ"ל מואח אשה שלה

כדרכה מנ"ל מאשה: שנו (ג) תר"ה אמרי בי רב וכו"

אמר רב הונא אמרי כו':

ראייה דבריה בפני עצמה

היא דאי כו':

מוסף רש"י

אנדרוגינום חייביו

נר מצוה קלח א מיי פ״ה מהלי כלאים הלכה ח

טוש"ע י"ד סימן רצו סעיף כלם ב מיי פ״ח מהלי :110

קב ג מיי' פ"ג מהלי איסורי מזכח הלי ו והלכה יא ופ"ז מהלי פסולי המוקדשין הלכה ד: קמא ד מייי פ״ג מהלי איסורי מזבח הלכה

תורה אור השלם ו. ואַת זַכַר לא תשׁכַּב אָשָׁה תּוֹעַבָּה ויקרא יח כב

תוספות ישנים הוא רב הונא אע"ג דרב המנונא א) עוי"ל דשאני כלאים דכתיב בהו שדך לא ל ערי לשמה כנמים דכתיב בהו שדך לא תזרע כלאים א) דמשמע תלמיד חבר דרב חסדא הוה ורב חסדא תלמיד חבר דרב הונא כדמוכח לות בעינן שיהא שלו: הגרבע. דבעינן שיהא שלו: הגרבע. ולא גרסינן הרובע דבעוף בריש הדר (עירובין דף סב: ושם) ולח יתכן שיאמר רב הונא משמיה דרב שמטמא בגדים איירינו אכית הבליעה ובעוף לא שייך רובע: שהיה רי אליעזר אומר כל מקום המנונא שהיה תלמידו ע"כ תרי רב המנונא הוו דאשכחן רב המנונא מניפות מונה פני נתקום שנאמר זכר ונקבה אתה מוליא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם. פירוש כל מקום שהיה תלמיד של רב כדאמר בהגחל קמא (ב"ק דף קו.) מכדי רב המנונא תלמידיה דרב הוה ובפ' חלון (עירובין דאיכא תרי זכר ממעטינן אנדרוגינוס מיחור דזכר וזהו אתה מוליא פירוש עו:) גבי סולם המלרי לא שמיע לך הא דאמר רב אחא בר אדא אמר רב אתה ממעט ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה מוציא טומטום המנונא אמר רב ובכילד מעברין (שם דף נד.) א"ל רב לרב המנונא ואנדרוגינום מביניהם וה"ה ברי מדאית לך אוטיב לך וקשה לר"ת על פירוש הקונטרס דחם כן כי פריך הא מיותר. ורבנן דפליגי עליה וממעטי עוף טומטוס ואנדרוגינוס אע"ג דלא התם אמאי דאמר שלחו מתם רבי יוסי בר חנינא מחכו עלה במערבא כתיב גבי קרבן דעוף לא ר׳ אלעזר והא שלחו מתם לדברי רבי זכר ולא נקבה אלמא סבירא יוסי בר חנינא ומשני אלא איפוך בריות נינהו דאי ספיקא נינהו ליקרוב שלא הקפיד הכתוב בין זכר ונקבה: ב) ועוד נראה לפרש מאי דוחקיה לאפוכי תרוייהו לימא היכא דמוכח הוי רבי אלעזר אבל סתמא הוי רבי יוסי בר חנינא החם פירוש אחר דלטולם ולעולם מחכו עלה רבי אלעזר ועוד יאנט פירום מחור זכפונט לא נפרש כרשב"ם דפי דס"ל לרשב"ג שהוא בריה דכיון דהאמר התם אלא רב המנוגא אלא ה"ק וסיפא דקאמר טומטום אינו נוטל כלום כרשב"ג דאמר אין קדושה משמע דהדר ביה לגמרי דה"ל למימר היכא דמוכחא שאני ורבינו תם מפרש אלא רב המנונא פי׳ בכל מקום שתמלא (ג) רב הונא אמרי בי רב לא תימא רב הונא אלא אימא אמר רב המנונא אמרי בי רב והא דאשכחן בפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף מ.) רוכה נותר זכר ודמי חם
ילדה נקבה נקבה ודאית
ה"יל אם ילדה זכר יטול
מנה זכר מבורר קאמר
מנה זכר מבורר קאמר
ונקבה מבוררת קאמר אבל
לעולם סבר שפיר רשב"יג
דספיקא הוא אבל ודאי דפליגי אמרי בי רב ארב הונא ורב יהודה וכולהו תלמידי דרב דלמא הא דידיה והא דרביה וק"ק דבפ' המזבח מקדש (זבחים פז.) אמר אמרי בי רב זכר לא הוי מדקאמר דאין קדושה חלה עליו משמע שום קדושה (אלא קדושין) מ"ט דרב חסדא ורב הונא רבו של רב חסדא היה ותימה הוא שבא לפרש [אין בו] דאע"ג דשאר בעלי מומין קדושין לאסור בגיזה ועבודה אף לאחר שנפדו כדאמרינן (בכורות טו.) מזבח ולא גיזה וכו׳ מ"מ הני כדיקלא בעלמא

> א) ואף דהך הרא גבי כלאי יון יוסף יוסן קרנו גב פכנו זרעים כתיב מ"מ לר' יאשיה גם בכלאי הכרם אינו חייב רק עד שיהי׳ בו כלאי זרעים ועי׳ בירושלמי פ״ז דכלאים ה״ג ול״ע.

נינהו ולא חלה עלייהו קדושה כלל:

אין אדם אוםר דבר שאין שלו. וא״ת ומ״ש מנותן נכלה או חלב

בתבשיל של חברו שנחסר ואר"י דבדבר התלוי במחשבה הוא דאמר הכי כגון משתחוה לבהמת חברו דספ"ב דחולין (דף מ. ושם) דאפי' עשה בה מעשה כגון ששחטה איכא למ"ד דלא אסרה ואיסור כלאים נמי תלוי במחשבה כדאמר במס' כלאים (פ״ה מ״ו) גבי הרוחה ירק כשחגיע אלקטנו אפילו הוסיף מאתים מותר לכשאחזור אלקטנו אסור ומטעם זה מפרש ר"ת דנקט בהגוול (ב"ק דף ק: ושם) נתייאש הימנה ולא גדרה דוקא

נתייחש אבל לא נתייחש שהיה עוסק

בגדר ולא הספיק לגדור עד שהוסיף

מאתים לא קידשא): אמרי בי רב

מנו רב הונא. פירש בקונטרס אע"ג

דמשנינן בספ"ק דסנהדרין (דף יו: ושם)

אמרי בי רב רב המנונא היינו היכא

דאמר רב הונא אמרי בי רב דמוכחא

מילתא דלאו רב הונא הוא אבל סתמא

אין אדם אוסר דבר שאינו שלו איבעיא להו באנדרוגינום מה לי אמר שמואל ת"ש דאמר שמואל לרב ענן ליתא לברייתא מקמי מתני׳ הרכבה מה לי אמר שמואל תא שמע דא"ל שמואל לרב ענן תני כמאן דאמר שלשה ושלשים קושי מה לי אמר רב תיקו קידוש מה לי אמר רב אמר רב יוסף ת"ש דאמר רב הונא אמר רב אין הלכה כרבי יוסי אמר ליה אביי מאי חזית דסמכת אהא סמוך אהא דאמר רב אדא אמר רב הלכה כרבי יוםי אמרי בי רב מנו רב הונא ורב הונא אמר לי אין הלכה: רבי יהודה אומר מוממום וכו': א"ר אמי מאי עביד ליה רבי יהודה למוממום דבירי דאותבוה אבי כורסיה ואיקרע ואוליד שבע בנין ור' יהודה א"ל חזר על בניו מאין הם תניא ר' יוםי בר' יהודה אומר ישומטום לא יחלוץ שמא יקרע ונמצא סרים חמה אמו כל דמקרע זכר הוי הכי קאמר שמא יהרע ונמצא נקבה (4) ואפילו נמצא זכר שמא ימצא סרים חמה מאי בינייהו אמר רבא לפסול במקום אחין ולחלוץ שלא במקום אחין איכא בינייהו אמר רב שמואל בר יהודה א"ר אבא אחוה דר' יהודה בר זבדי 9אמר רב יהודה אמר רב אנדרוגינום חייבין עליו סקילה משתי מקומות מיתיבי ירבי אליעזר אמר אנדרוגינום חייבין עליו סקילה כבזכר בד"א בזכרות שלו אבל בנקבות שלו פמור הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי סימאי אומר אנדרוגינום חייבין עליו סקילה משתי מקומות מ"ם דרבי סימאי אמר רבא בר המדורי אסברא לי יואת זכר לא תשכב משכבי אשה אי זהו זכר שיש בו שני משכבות הוי אומר זה אנדרוגינום ורבנן אע"ג דאית ביה שני משכבות את זכר כתיב ורבנן זכר גרידא מנא להו 🕫 מאשה באשה שלא כדרכה מנא להו יימואשה אמר רב שזבי אמר רב חסדא לא לכל א"ר אליעזר אנדרוגינום זכר מעליא° הוא שאם אתה אומר כן במוקדשין יקדש ומנלן דלא קדש דת"ר יהנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן ומחיר ומוממום ואנדרוגינום מטמאין בגדים אבית הבליעה רבי אליעזר אומר מוממום ואנדרוגינום אין מממאין בגדים אבית הבליעה שהיה ר"א אומר כל מקום שנאמר זכר ונקבה יאתה מוציא מוממום ואנדרוגינום מביניהם ועוף הואיל ולא נאמר

אמרי בי רב. דאמור לעיל הלכה כר' יוסי באנדרוגינוס ובהרכבה דקמיבעיא לו אליבייהו קידוש מאי: מנו רב הונא. בפ״ק דסנהדרין (קף יו:): ורב הונה הה קחמר הין הלכה. חע"ג דמשנינו התם אמרי בי רב רב המנונא היינו היכא דאמר רב הונא דאמרי בי רב דמוכחה מילתה דהחינים החרינה

יבמות

האמר אבל היכא דאיתמר סתמא ודאי הוי רב הונה: עומעום דבירי. שהיה באותו מהום ואוליד ז' בנים אלמא לאו סרים הוא: מאין הם. אשתו זינתה: אטו כל דמקרע זכר משתכת. דלא מספקא ליה לרבי יוסי ברבי יהודה בנקבה אלא לסרים הוא דחיים ודינו כסרים דלא חולך ולא מייבם: ה"ק שמה יקרע וימלה נקבה והפילו נמלא וכר שמא ימלא סרים חמה: מחי בינייהו. מחי חיכח בין ר' יוסי ברבי יהודה לאבוה: לפסול במקום אחין. אם יש אחין שלימים עמו וחלך לה טומטום לרבי יהודה דאמר שהוא כסרים מחזיק ליה בסרים ודחי ולח פסלה על האחין ומתייבמת ולר' יוסי שמא קתני ספיקא הוא ופסלה על האחין דלמא לאו סרים הוה וחלינה היא: ולחלוך שלא במקום אחין. אם אין שם אח אלא הוא לרבי יהודה לא בעיא חליצה מיניה לרבי יוסי ברבי יהודה בעיא חלילה מספק: זה אנדרוגינום. ועל שני משכבות הזהיר הכתוב: ואם זכר כתיב. וה"ק את זכרותו של מי שיש בו שני משכבות לא תשכב: ורבנן זכר גרידה מנה להו. בשלמה לר׳ סימהי והת זכר כל זכרים במשמע משכבי לרבות משכב שני של אנדרוגינוס אלא לרבנן דמיבעי להו זכר למעוטי נקבות דאנדרוגינום זכר גרידה מנה להו: שלה כדרכה מנה להו. בין למר בין למר דהויא ביאה לענין עונשין של עריות הואיל ומפקי להאי משכבי לאנדרוגינום: במוקדשים יקדש. ליקרב: הרובע ל"ג שאין לך עוף רובע אשה: הנרבע והמוקלה כו'. במלוקין דקדשים קמיירי: מטמחין בגדים כו'. כדין נכלת עוף טהור דכיון דאין ראויין להקרבה כדתניא מן הבהמה להוליא רובע ונרבע כו' בתמורה בפ' בתרא (דף כח.) ומליקתו נבלה: מוקלה. שהקלהו ויחדו לתקרובת עבודת כוכבים: נעבד. שהשתחוה לו ועשאו עבודת כוכבים: נבלת עוף טהור אין לה טומאה אלא בבית הבליעה כדכתיב (ויקרא כב) לא יאכל לטמאה בה: אתה מוציא עומעום

טומטום לא יחלוץ שמא יקרע ונמצא . האמר דלא יחלוץ ולחומרא מחל סרים חמה הוא. אבל אין שם אחר יחלון ולא מיפטרא יבמחו בולא כלום דשמה לחו סריס הוה, הילכך השתו נמי בעיה חליצה שמה לחו סריס כוא. ולא מתייבמת דשמא סריס הוא (בכורות מב:). אטו כל דמקרע זכר הרי. דלא מספקא ליה אלא בסרים חמה, ובנקבה לא מספקא ליה (שט). מאי בינייהו. בין ר' מאי יהודה לר' יוסי בטומטום מתר חחיו, הא תרוייהו לא יחלון קאמרי (שם). לפסול במקום אחין. אם יש עמו אחים הגונים והלך הוא וחלץ לה, לרי יהודה לאו כלום עבד ולא פסלה מן האחין, ונח פפנה מן החחץ,
ואם כלה אחד מן החחץ,
לייבם מייבם, ולר יוםי
דמחזיק לייה בספק פסלה
מן האחץ, דשמא חלילמו
חלילה ואין אחד מן האחץ
יכול לייבמה, דכיון דלא
בנה שוב לא יבנה, אלא
בנה שוב לא יבנה, אלא לנה שול לח (מי ענה, מנח חחרין וחולצין לה (שם חג.). ולחלוץ שלא במקום אחין. אם אין אחין אלא טומטום, לרי יהודה מיפטרא בולא כלום, דהא ודאי סריס הוא וכלימיה דמי, ולר' יוסי בעיא חליצה שמא לאו סרים הוא, והאי דקאמר לא יחלון נמקוס אחין קאמר (שם). הנרבע והמוקצה והנעבד כו'. כולהו בהרבנות דעופות טומטום ואנדרוגינוס. ואע"פ שלא נאמר תמות חכרות בעופות, קסבר בריה בפני עלמה היא ואינו ספק זכר ספק נקבה, ור' אליעזר פליג עליה בבכורות (מב.) דקתני מיפא רבי אליעור אומר ונקבה אתה מוליא טומטום ואנדרוגינוס מביניהס, ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה יכול להוליא מביניהן טומטום

את דבריוי: שמא יקרע ונמצא בו זכר ונקבה אי אתה מוציא טומטום נקבה. פי׳ ר״ח וכן גרס ננכורות ואנדרוגינום מביניהם: אר"נ בר יצחק אף אנן נמי תנינא יורבי אליעזר אומר בפרק על אלו מומין (דף מב:) שמא יקרע וימלא נקבה ואם ימלא זכר שמא ימלא סריס וחימה לר"י מנא ליה הא דלמא ה"ק שמא ימלא נקבה ואם ימלא זכר ודאי ימלא סריס כרבי יהודה דמתני׳ וי״ל דהא לא מצינא למימר דא״כ מאי נפקא מינה במאי דקאמר בין כך ובין כך אין ראוי כלל ליבם וה״ל למימר טומטום הרי הוא כסרים: דא לכל אמר רבי אליעזר אנדרוגינום זבר הוא שאם אתה אומר כן במוקדשים יקדש. שאל הר׳ שמואל בחור מר״י דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמ:) קאמר רבא לעולם דוחין אותו ויש לו וסיפא רשב"ג היא דתניא ילדה טומטום ואנדרוגינום רשב"ג אומר אין קדושה חלה עליהן היכי מדמי קדשים לשאר דוכחי דלמא בעלמא סבר דספיקא הוא אבל קדשים בעינן שלא יהא בו ספיקא כדקאמר רבי אליעזר הכא חכר מפורסם ונקבה מפורסמת למעוטי טומטום והשיב ר"י דגרס התם דתנן כדגריס רבינו שמואל ומייתי ראיה דבריה (ד) הוי דאי ספיקא הוי ליקדוש קדושת פה אע"פ שנתמעט מהקרבה דלא יהא אלא דיקלא בעלמא אלא ודאי לא הוי לא זכר ולא נקבה ולכך לא חלה עליו קדושת פה שאמר אם זכר עולה אם נקבה של זבחי שלמים ול"ג דתניא כמו שגורס הר"א בן מאגש

ואומר דתניא גבי בכור דלא היה לו לרבא להניח המשנה ולהביא הברייתא שאין להוכיח ממנה ואין להאריך ב): מטומאין בגדים אבית הבדיעה. טריפה לא חשיב הכא דפליגי בה ר"מ ורבי יהודה ורבי יוסי בובחים בפרק חטאת העוף (דף סט:) במולק ונמצא טרפה אם היא מטמאה בגדים והתם נמי מפרש דכל שפסולו בקדש אין מטמא בגדים:

רבי אליעזר אומר מוממום ואנדרוגינום אין מממאין בגדים. מלי למימר דה״ה דכשרים להקרנה כדקאמר דאין אתה יכול להוליא טומטום ואנדרוגינום מביניהם אלא איידי דנקט ח"ק מטמאין נקט נמי איהו אין מטמאין או שמא מדרבנן אסורים להקרבה:

לא ישראין בארים אפרים (ובחים פה:). מטמאין בגדים אבית הבליעה. כשאר נגלת עוף טהור דמליקתו אינה מליקה והוי נגלה (בכורות מב.).

ואנדרוגינום מביניהן. כדדרשינן

(נדה דף כח:) זכר ודאי נקבה

ודאית ולא טומטום ואנדרוגינום.

אלמא לרבי אליעזר לא קדשי:

כלאים